

EGYENSÚLYBAN

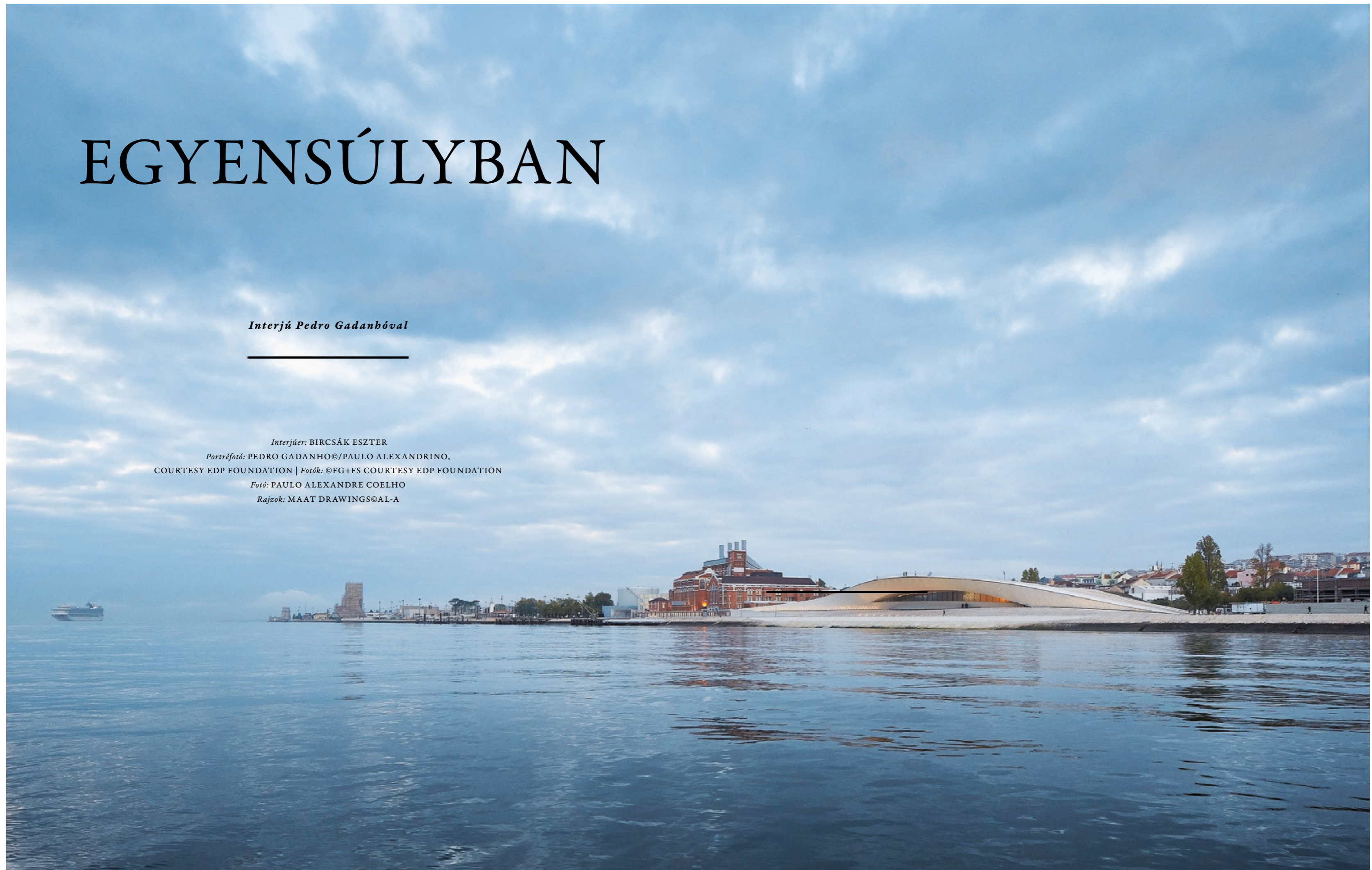
Interjú Pedro Gadanhóval

Interjúer: BIRCSÁK ESZTER

*Portréfotó: PEDRO GADANHO@/PAULO ALEXANDRINO,
COURTESY EDP FOUNDATION | Fotók: @FG+FS COURTESY EDP FOUNDATION*

Fotó: PAULO ALEXANDRE COELHO

Rajzok: MAAT DRAWINGS@AL-A

PEDRO GADANHÓVAL, A LASSAN KÉT ÉVE MEGNYÍLT LISSZABONI MAAT (MUSEUM OF ART, ARCHITECTURE AND TECHNOLOGY) IGAZGATÓJÁVAL BESZÉLGETTÜNK A KORTÁRS MŰVÉSZET SZEREPÉRŐL, POLITIKAI PÁRBESZÉD TEREMTÉSÉRŐL ÉS AZ EURÓPAI IDENTITÁS KULTURÁLIS MEGJELENÍTÉSÉRŐL. INTERJÚNK HELYSZÍNE AZ AMANDA LEVETE TERVEZTE ÚJ, 2016-BAN ÁTADOTT ÉPÜLET EGYIK VILÁGOS IRODÁJA.

Egyértelműen adja magát az első kérdés: milyen érzés most, két év elteltével a MAAT igazgatójának lenni?

Mint azt nyilván tudja, én tulajdonképpen nem sokkal az épület megnyitása előtt költöztem vissza Portugáliába (*Pedro Gadanho a New York-i MoMA kurátora volt három évig – BE.*), így elsősorban „adaptáltam” magamat az épület és a körülmények adta lehetőségek jelentős részéhez.

példája: az erőmű. Hogy illeszkedik ez a két épület a környezetébe, és mi a viszonyuk egymáshoz?

Ha megnézi, maga a helyszín nagyon impozáns, a Tajo folyó mentén terül el, Belém közelében (*Lisszabon délnyugati kerülete – BE.*), ami ugye Vasco da Gamáról és más felfedezőkről híres, de Belém ezen része a a múzeum megnyitása előtt nem igazán volt közkedvelt turisztikai célpont. Még most is vannak fejlesztésre váró részei - vagy például olyan, kapcsolódó speciális területek, mint

a helyi tömegközlekedés, - de azt remélem, hosszabb távon érték lesz, hogy nem a belváros szívében helyezkedünk el. És ne feledkezzünk el az ún. Bilbao-effektus lehetőségéről sem, amiben természetesen bizom. (*Bilbao városa sokat köszönhet a Guggenheim Múzeum megnyitásának, mind turisztikai, mind kulturális szempontból – BE.*) És bár a két épület építészetileg meglehetősen eltérő, a múzeumi programokkal próbálunk egyensúlyt kialakítani közöttük. Mindkettőben láthatók helyi művészekről és a nemzetközi művészeti élet képviselőitől kiállítások, és a művészeti oktatási programunk mellett fenntartjuk az erőmű korábbi oktatási programját is: ezek alapvetően tudományos és technológiával kapcsolatos foglalkozások. Személy szerint nagyon izgalmasnak tartom a Levete-féle, párbeszédre sarkalló, hullámokat és légyságot idéző új épület és az ipari múltat megidéző örökség-épület egymásmellettségét.

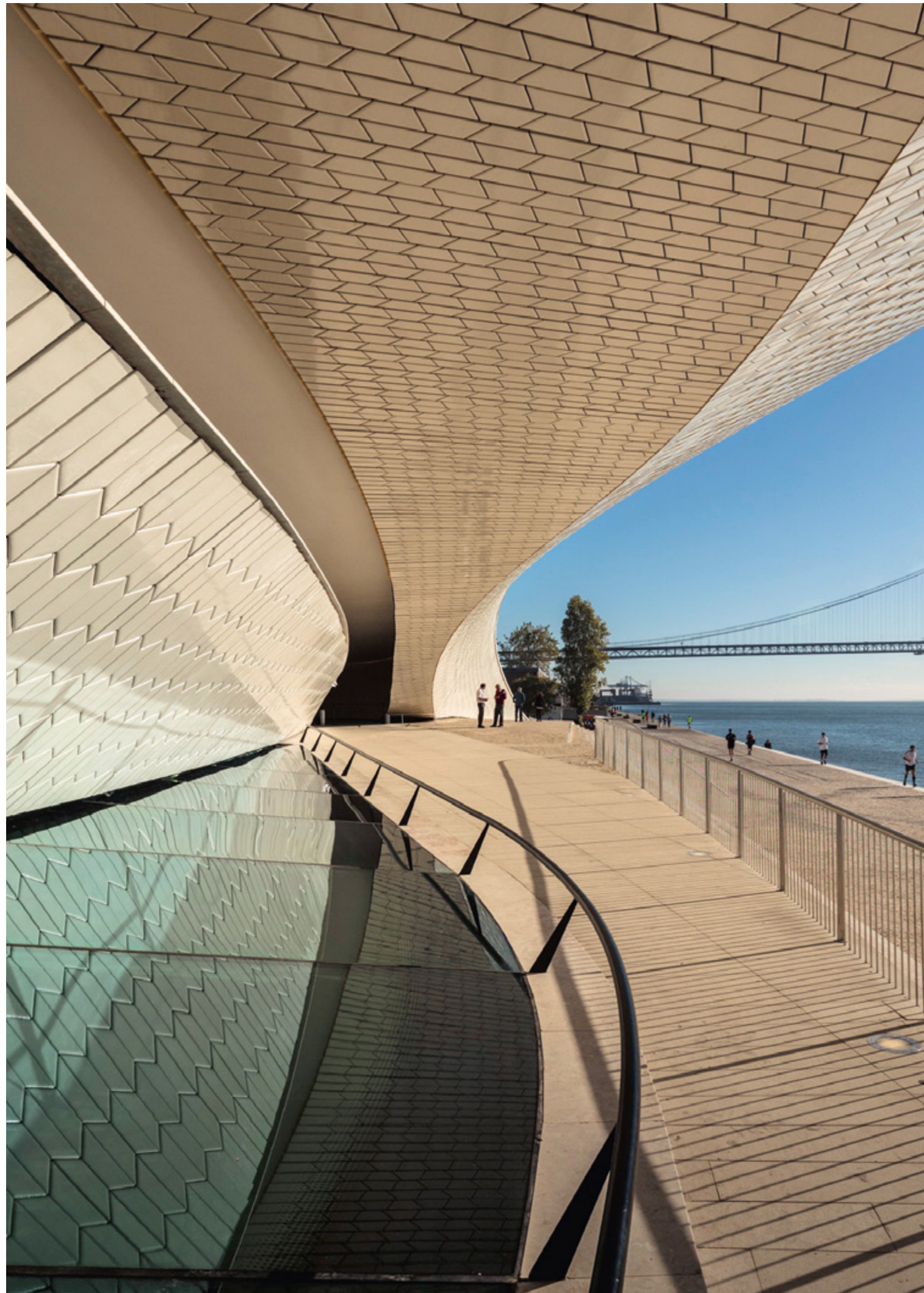
Ha már a párbeszédnél tartunk, említette a kortárs művészeti párbeszéd fontosságát, a nemzetközi reputáció megteremtésének vágyát. Hogyan szeretné ezeket elérni, és mik a fő fókuszpontjai ezeknek a célkitűzéseknek?

Számomra fontos, hogy a Múzeum a párbeszéd, a különféle reflexiók legyen, és olyan témákról beszéljen, melyekről adott esetben máshol nem lehet. Kortárs politikai kérdésekre gondolok például, olyanokra, melyekre a művész képes és ad is válaszokat. De valóban, mint egy kortárs művészeti intézmény vezetője, szeretném fenntartani az egyensúlyt, és bemutatni a helyi, releváns művészetet, és teret adni azoknak a külföldi művészeknek, akik a mai témák reflexióival foglalkoznak. Elsősorban európai művészetről beszélek – számomra

A MAAT ELSŐSORBAN A KORTÁRS MŰVÉSZET BEMUTATÁSÁRA VÁLLALKOZIK

A múzeum igazgatójaként és építészként egyaránt izgalmas kihívás volt az indulás. És nem panaszkodhatom, mert számomra fontos változtatásokat is elértem, véghezvihettem, így például a *Project Room* nevű tér kialakítását, ahová kifejezetten helyspecifikus installációk megvalósítását tervezzük. Az Amanda Levete és irodája tervezte épület rengeteg térbeli kísérletezésre ad lehetőséget. És miután a MAAT elsősorban a kortárs művészet bemutatására vállalkozik (a technológia és az építészet találkozási pontjain, így módomban áll megvalósítani az egyik alapvető célt, hogy párbeszédet teremtsen a helyi és a nemzetközi művészeti színtér szereplőivel.

A MAAT két épületből áll: az egyik a már említett kortárs tervezésű, a másik pedig az ipari építészeti műfaj egyik legkiemelkedőbb portugál

« A Múzeum új épületének bejáratához vezető út.

▼ A Tejo folyó felőli nézet, háttérben az Április 25-e híd és Lisszabon belvárosa.

*HOSSZABB TÁVON ÉRTÉK LESZ, HOGY
NEM A BELVÁROS SZÍVÉBEN
HELYEZKEDÜNK EL*

fontos az európai identitás, talán előbb valloam magam európainak, mint portugálnak, ami érdekesnek tűnhet, főként az amerikai életem miatt is. Tudja, én talán az első Erasmus-generációhoz tartozom, így a kortársaimhoz hasonlóan sokat kaptam attól, hogy az Európai Unió állampolgáraként utazhattam és tanulhattam más országokban. Az Erasmusnak és a hasonló ösztöndíjaknak hála, hogy véleményem szerint kialakult egy közös gondolkodásmód. Ennek köszönhetően Madridban, Berlinben, akár Budapesten sokkal inkább megértjük egymást, mint mondjuk az Egyesült Államokban. Emiatt is tartom érdekesebbnek az európai

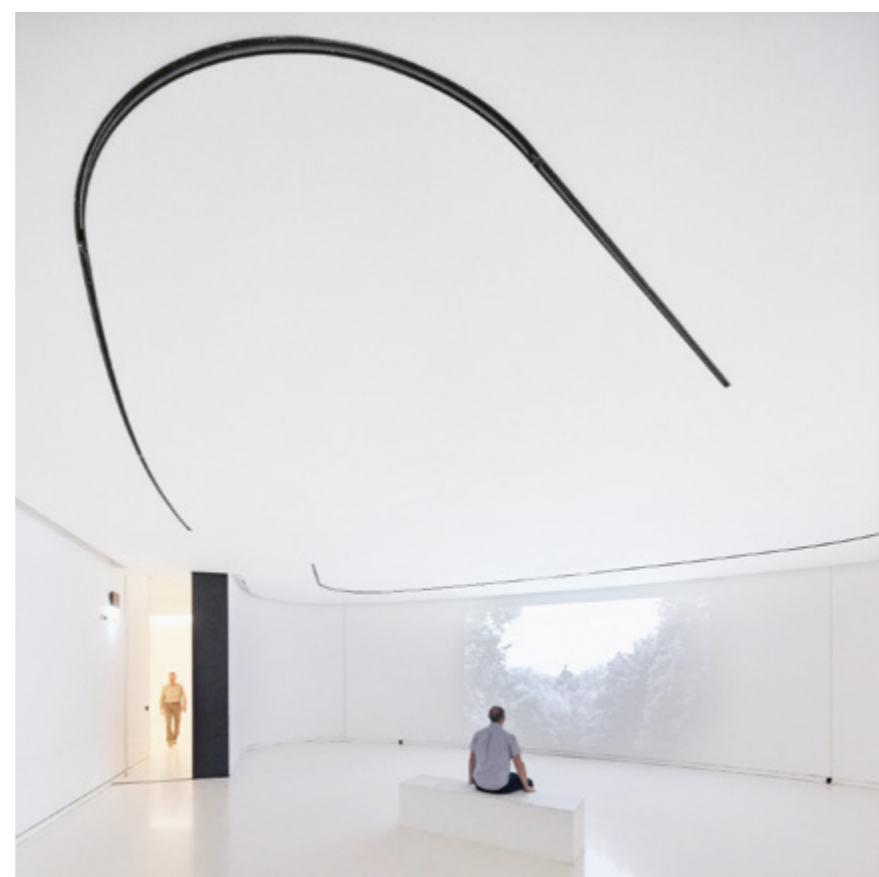
művészeti piacot és azon dolgozom, hogy ezek a mikro szcénák minél inkább együttműködjenek. És ha már a nemzetközi reputációról beszélünk, fontos hangsúlyoznom, hogy az épület generálta látogatottságon túl a manifesztumjellegű csoportos kiállításokban hiszek. Ilyen volt a „Utópia/Disztópia” (*Utopia/Dystopia – 2017 március 22. és augusztus – 21. között – a szerk.*), és ilyen a most futó „Ökoviczionáriusok” (*Eco-Visionaries, 2018. április 8. és október 8. között volt látható – a szerk.*). Mindkettő a ma élők számára fontos kérdéseket feszeget: a klímaváltozás, a populizmus erősödése, a technológia szerepe, vagy éppen az ember szerepe.

*SZÁMOMRA FONTOS AZ EURÓPAI
IDENTITÁS, TALÁN ELŐBB VALLOM
MAGAM EURÓPAINAK, MINT
PORTUGÁLNAK*

A jövőben milyen témákkal tervez kiállításokat?

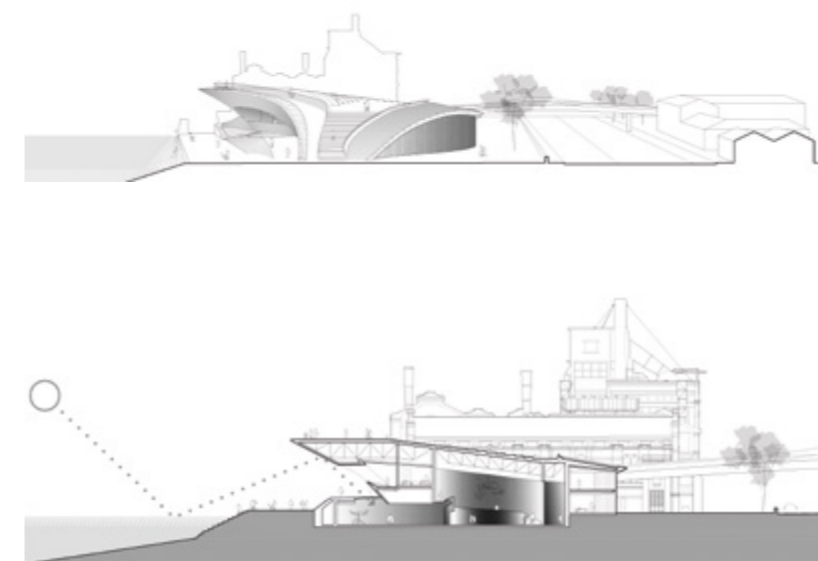
A kör bezárásaként szeretném az előbb említett két kiállítást egy harmadikkal lezárni, aminek a *New Normal* lesz a címe, és elsősorban a jövő gazdaságával foglalkozunk majd benne, hogy például hogyan hatnak a klímaváltozás, a társadalmi változások (populizmus, neo-nacionalizmus és az egyes autoriter társadalmak) a gazdaságra? Egyelőre elh拉斯ztottuk, mert úgy hiszem, kicsit várunk kell, amíg a valódi reflexiók megszületnek. Valahogy – teljesen érthető okokból – az ember próbál pozitív maradni, bármi is történjék körülötte, és csak akkor válik (jó esetben) ellenállóvá, amikor már a saját bőrén érzi a bajt (ha például egy háború közepén

találja magát). De én bízom a művészekben, ők megtalálják a módját, hogy releváns módokon válaszoljanak a mindnyájunkat érintő kérdésekre. Most amolyan vihar előtti csend van – nem tudom, maguknál, a magyar nyelvben létezik ez a mondas? Egyébként a saját kezdeményezésű projektem, a *Beyond* magazin egyik kiadásában Bruce Sterling (amerikai író, újságíró, kritikus, futurista, szónok és esszéista – a szerk.) oszt meg velünk egy víziót a jövő Európájáról, érdemes elolvasni, mert nem is olyan soká megtörténhet. (*Bruce Sterling Casa Jasmina – a nyílt forráskódú elektronikus platform létrehozó Arduino csapatával közös – projektje Torinóban egy láttnoki elképzelés a jövő otthonáról, mely szintén ezt az utópiát támogatja – BE.*)

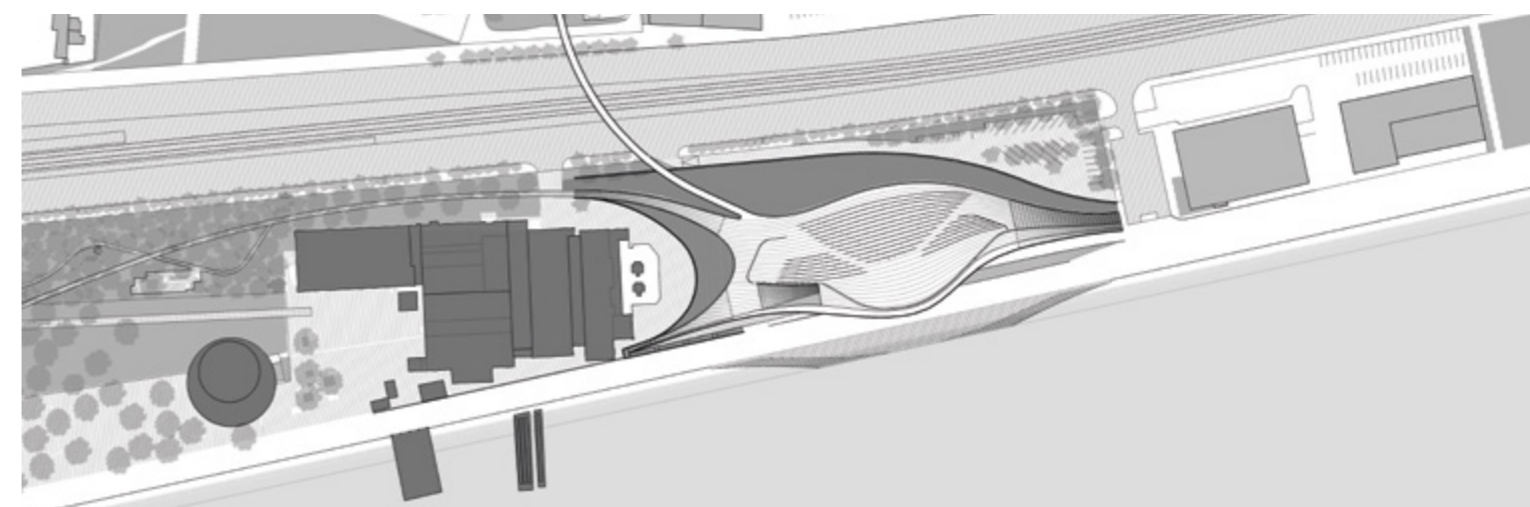
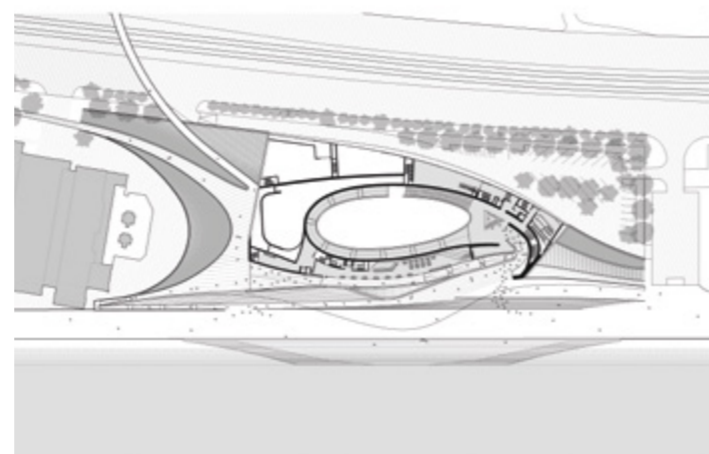
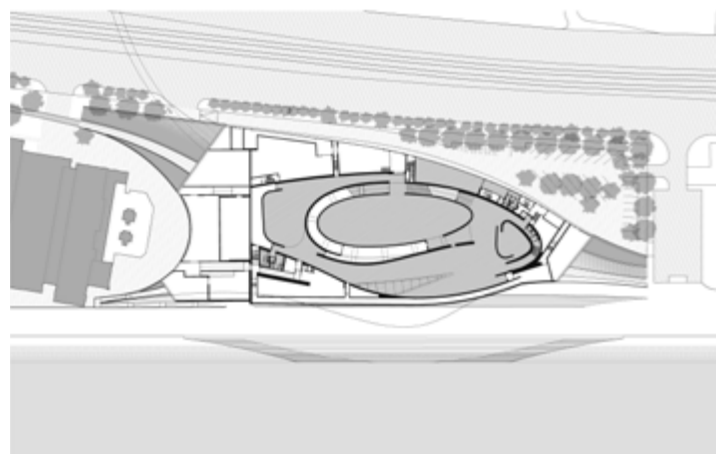
« A központi épület új kiállítótere – Amanda Levete és irodája tervezte ezt is.

« A bejáratról a kiállítóterekbe, lefelé vezető lépcső (balra); irány a föld alatti kiállítóterek felé.

Mielőtt Lisszabonba jöttem sokat olvastam a város startup kultúrájának megteremtéséről, és arról, hogy a város vezetése afféle startup központot akar létrehozni itt. Mit gondolt erről, és tervezte a kapcsolatot velük bármilyen formában?

Örülök ennek a tervnek, főleg ha ez visszacsatolja azt a közel 500 ezer elvándorolt, munkaképes, szakképzett embert, akik lehetőségek híján, az utóbbi 5-10 évben elhagyták az országot. De ami a Múzeumot illeti: mindemellett, hogy minden olyan esetben, ha egy kiállító művésznek technológiai támogatásra van szüksége, akkor helyi megoldást próbálunk keresni, minket elsősorban a technológia kritikus megközelítése érdekel: mit tesz, és hogyan változtat meg minket a technológia, képesek vagyunk reflektálni és kritikusan szemlélni a saját felhasználási szokásainkat? Mi ezt fogjuk bemutatni a MAAT-ban.

^ Felülnézeti tervek az Amanda Levete tervezte múzeumépületről: balról a korábbi erőműépület.

^ A végül megvalósult, komplett terv felülnézeti rajza (lent).